Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2012, sp. zn. 4 Tdo 1515/2012, ECLI:CZ:NS:2012:4.TDO.1515.2012.1

Číslo: 59/2013

Právní věta:

V případě pojmu „jiná potřebná opatření“ podle § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř. se musí jednat o opatření, které přináší poškozenému podobnou míru jistoty, jakou mu přináší dohoda uvedená v tomtéž ustanovení, jejíž obsah je právně závazný a jejíhož splnění se lze domoci soudně. Za jiné potřebné opatření ve smyslu tohoto ustanovení nelze považovat pouhý slib obviněného, že nahradí škodu způsobenou trestným činem a vstoupí s poškozeným do jednání ohledně sjednání splátkového kalendáře. Takový slib totiž obviněného k ničemu nezavazuje a nelze ho považovat za účinnou a potřebnou míru součinnosti obviněného k tomu, aby poškozenému byla škoda uhrazena.

Dohodu nebo „jiná potřebná opatření“ nelze nahradit rozhodnutím podle § 307 odst. 4 tr. ř., protože rozhodnutí podle tohoto ustanovení je podmíněno existencí dohody mezi obviněným a poškozeným.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.12.2012

Spisová značka: 4 Tdo 1515/2012

Číslo rozhodnutí: 59

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Podmíněné zastavení trestního stíhání

Předpisy: § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř.
§ 307 odst. 4 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání nejvyššího státního zástupce podaného v neprospěch obviněného M. L. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2012, sp. zn. 5 To 319/2012 a usnesení Městského soudu v Brně ze dne 30. 4. 2012, sp. zn. 95 T 39/2012, a Městskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Usnesením Městského soudu v Brně ze dne 30. 4. 2012, sp. zn. 95 T 39/2012, bylo podle § 223a odst. 1 tr. ř. za použití § 307 odst. 1 tr. ř. podmíněně zastaveno trestní stíhání obviněného M. L. pro skutek

kvalifikovaný jako přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku a přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, kterých se měl dopustit tím, že dne 17. 12. 2011 kolem 1.05 hodiny v B. na ulici O. č. 36, po předchozím požití alkoholických nápojů opakovaně úmyslně ramenem narážel do uzamčených vstupních prosklených dveří do kavárny C. F., otevírajících se na fotobuňku, když tímto došlo k poškození závěsného vozíku dveří a motoru dveří, čímž způsobil společnosti M. C. C., s. r. o., se sídlem B., J. č. 1, škodu ve výši 28 343,- Kč.

Podle § 307 odst. 2 tr. ř. byla obviněnému stanovena zkušební doba v trvání 16 měsíců. Podle § 307 odst. 3 tr. ř. byla obviněnému stanovena povinnost, aby v průběhu zkušební doby nahradil způsobenou škodu.

Proti usnesení Městského soudu v Brně ze dne 30. 4. 2012, sp. zn. 95 T 39/2012, podal státní zástupce Městského státního zastupitelství v Brně stížnost, o níž rozhodl Krajský soud v Brně usnesením ze dne 31. 8. 2012, sp. zn. 5 To 319/2012, tak, že ji podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

Proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2012, sp. zn. 5 To 319/2012, podal následně nejvyšší státní zástupce podle § 265d odst. 1 písm. a) tr. ř. jako osoba oprávněná, včas a za splnění všech dalších zákonem pro podání dovolání vyžadovaných náležitostí, dovolání, ve kterém uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. f) a l) tr. ř. V dovolání uvedl, že s postupem soudů obou stupňů nelze souhlasit, tím spíše, že sám stížnostní soud uznává, že námitka státního zástupce stran nesplnění podmínek podmíněného zastavení trestního stíhání je „v obecné rovině důvodná“. Z ustanovení § 307 odst. 1 tr. ř. vyplývá, že kromě náhrady škody připouští zákon alternativně dohodu o náhradě škody anebo učinění jiných potřebných opatření k náhradě. Musí se jednat o opatření, které přináší poškozenému podobnou míru jistoty, jakou mu přináší dohoda, jejíž obsah je právně závazný a jejíhož splnění se lze domoci soudně. Je zřejmé, že pouhé prohlášení obviněného, že vstoupí s poškozeným do jednání ohledně sjednání splátkového kalendáře, tuto kvalitu nemá. Takové prohlášení totiž obviněného k ničemu nezavazuje ani neposkytuje poškozenému jakoukoli jistotu spolupráce ze strany obviněného. Pokud Krajský soud v Brně stížnost státního zástupce zamítl a dále dovodil, že pohledávka pojišťovny je „přiměřeným způsobem zajištěna“, a to vzhledem k výroku usnesení soudu prvního stupně, podle kterého byla obviněnému dle § 307 odst. 3 tr. ř. uložena povinnost v průběhu zkušební doby nahradit způsobenou škodu, jedná se o nesprávnou úvahu. Soud prvního stupně tedy rozhodl o podmíněném zastavení trestního stíhání, aniž by pro toto opatření byla splněna jedna za základních zákonných podmínek, a sice nedošlo ze strany obviněného k úhradě škody, uzavření dohody ani k přijetí jiných potřebných opatření k náhradě škody. Dále státní zástupce upozornil na to, že soud prvního stupně ani jedné ze společností majících postavení poškozeného usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání nedoručil, přičemž stížnostní soud toto pochybení nijak nenapravil.

Nejvyšší státní zástupce z uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2012, sp. zn. 5 To 319/2012, včetně všech dalších rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a aby věc podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Brně k novému projednání a rozhodnutí. S projednáním věci v neveřejném zasedání souhlasil nejvyšší státní zástupce i pro případ jiného rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.

Opis dovolání nejvyššího státního zástupce byl soudem prvního stupně za podmínek stanovených v § 265h odst. 2 tr. ř. zaslán k vyjádření obviněnému M. L. (doručeno dne 14. 11. 2012), který nevyužil svého zákonného práva a k dovolání nejvyššího státního zástupce se nevyjádřil.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že nejvyšší státní zástupce podal dovolání jako osoba k tomu

oprávněná (§ 265d odst. 1 písm. a/ tr. ř.), učinil tak včas a na správném místě (§ 265e tr. ř.), jeho dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je dovolání obecně přípustné (§ 265a odst. 2 písm. a/ tr. ř.), a podané dovolání obsahuje stanovené náležitosti (§ 265f odst. 1 tr. řádu).

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 3 a 4 tr. ř. z podnětu dovolání nejvyššího státního zástupce přezkoumal zákonnost a odůvodněnost napadeného usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2012, sp. zn. 5 To 319/2012, i řízení mu předcházející, a to v rozsahu odpovídajícím uplatněným dovolacím námitkám. Po přezkoumání dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání nejvyššího státního zástupce je důvodné.

Pokud jde o dovolací důvody, nejvyšší státní zástupce v podaném dovolání uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. l) a f) tr. ř. Na základě prvního z nich podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Nejvyšší státní zástupce tento dovolací důvod uplatnil v jeho druhé alternativě, když uvedl, že v předcházejícím řízení byl dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. Tento důvod dovolání spočívá v tom, že bylo rozhodnuto o postoupení věci jinému orgánu, o zastavení trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí.

Podle § 307 odst. 1 tr. ř. může v řízení o trestném činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let, se souhlasem obviněného soud a v přípravném řízení státní zástupce podmíněně zastavit trestní stíhání, jestliže

a) obviněný se k činu doznal,

b) nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu, anebo učinil jiná potřebná opatření k její náhradě,

c) vydal bezdůvodné obohacení činem získané, nebo s poškozeným o jeho vydání uzavřel dohodu, anebo učinil jiná vhodná opatření k jeho vydání,

a vzhledem k osobě obviněného, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující.

Podle § 307 odst. 4 tr. ř. (dle předchozího znění účinného do 31. 8. 2012 § 307 odst. 3 tr. ř.) obviněnému, který uzavřel s poškozeným dohodu o způsobu náhrady škody nebo dohodu o vydání bezdůvodného obohacení, se v rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání uloží, aby škodu v průběhu zkušební doby nahradil nebo aby v této době bezdůvodné obohacení vydal.

Z formulace prvního z citovaných zákonných ustanovení vyplývá, že stanovené podmínky musí být splněny kumulativně (samozřejmě za předpokladu, že to v tom kterém případě přichází v úvahu, tedy např. náhrada škody obviněným, pokud byla činem způsobena, nebo vydání bezdůvodného obohacení obviněným, pokud bylo činem získáno).

V projednávaném případě je možné mít první z uvedených zákonných podmínek za splněnou (to ostatně nejvyšší státní zástupce ani nezpochybňoval), neboť proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání pro přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku a přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, který je trestným činem vymezeným v ustanovení § 307 odst. 1 tr. ř. Dále byly splněny i další podmínky, a to souhlas obviněného s podmíněným zastavením trestního stíhání a doznání obviněného k předmětnému činu.

Další nezbytnou podmínkou pro podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř. je, že obviněný nahradil škodu, pokud byla činem způsobena nebo s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu, anebo učinil jiná potřebná opatření k její náhradě. Obviněný má tři možnosti, které mu jsou dány na výběr a to úplná reparace způsobené škody obviněným již před rozhodnutím, uzavření dohody o její náhradě s poškozeným a učinění jiných potřebných opatření k její náhradě. Podmíněné zastavení trestního stíhání přichází v úvahu pouze tehdy, jestliže při splnění všech podmínek obviněný nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, všem poškozeným nebo se všemi poškozenými o její náhradě uzavřel dohodu, anebo učinil jiná potřebná opatření k náhradě škody všem poškozeným.

Dle názoru Nejvyššího soudu, ve shodě s názorem nejvyššího státního zástupce, není tedy pochyb o tom, že v případě pojmu „jiná potřebná opatření" se musí jednat o opatření, které přináší poškozenému podobnou míru jistoty, jakou mu přináší dohoda uvedená v ustanovení § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř., jejíž obsah je právně závazný a jejíhož splnění se lze domoci soudně. Je zřejmé, že za jiné potřebné opatření nelze považovat pouhý slib obviněného, že nahradí škodu způsobenou trestným činem a vstoupí s poškozeným do jednání ohledně sjednání splátkového kalendáře. Takový slib totiž obviněného k ničemu nezavazuje a nelze ho považovat za účinnou a potřebnou míru součinnosti obviněného k tomu, aby poškozenému byla škoda uhrazena. Navíc by mohlo dojít i k situaci, kdy poškozený se splátkovým kalendářem, který mu obviněný případně navrhne, nemusí souhlasit.

Jak správně uvedl již nejvyšší státní zástupce v podaném dovolání, Krajský soud v Brně pochybil, pokud zamítl stížnost státního zástupce a v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že pohledávka pojišťovny je „přiměřeným způsobem zajištěna", a to vzhledem k výroku usnesení soudu prvního stupně, podle kterého byla obviněnému dle § 307 odst. 3 tr. ř. uložena povinnost v průběhu zkušební doby nahradit způsobenou škodu. Z dikce ustanovení § 307 odst. 3 (dle současné úpravy odst. 4) tr. ř. mimo jiné vyplývá, že obviněnému, který uzavřel s poškozeným dohodu o způsobu náhrady škody, se v rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání uloží, aby škodu v průběhu zkušební doby nahradil. Citované ustanovení tedy přímo předpokládá dohodu mezi obviněným a poškozeným. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí podle § 307 odst. 3 tr. ř. je podmíněno existencí dohody mezi obviněným a poškozeným, jeví se jako nesprávná úvaha soudu druhého stupně o tom, že dohodu nebo „jiná potřebná opatření" lze rozhodnutím podle § 307 odst. 3 tr. ř. nahradit.

Nejvyšší soud dále konstatuje, že usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání se přímo dotýká také poškozených, proto je třeba poškozeným předmětné rozhodnutí předepsaným způsobem oznámit (§ 137 odst. 1 tr. ř.), což soudy v posuzovaném případě neučinily.

Pokud jde o druhou alternativu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., Nejvyšší soud vycházel z toho, že prostřednictvím tohoto dovolací důvodu byl uplatněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. Nejvyšší soud se s touto částí dovolání tedy výše vypořádal přímo v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř., a proto na toto odůvodnění (viz výše) odkazuje.

Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že usnesení soudu druhého stupně, jímž podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost příslušného státního zástupce, jakož i jemu předcházející (shora citované) usnesení soudu prvého stupně, spočívají v nesprávné aplikaci ustanovení § 307 odst. 1, odst. 3 tr. ř. o podmíněném zastavení trestního stíhání. K takovému postupu nebyly splněny všechny kumulativně vymezené zákonné podmínky, jak mu oprávněně vytýkal mimořádný opravný prostředek nejvyššího státního zástupce. Proto z jeho podnětu podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil jak usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2012, sp. zn. 5 To 319/2012, tak usnesení Městského soudu v Brně ze dne 30. 4. 2012, sp. zn. 95 T 39/2012. Současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Nakonec podle § 265l odst. 1 tr.

ř. přikázal Městskému soudu v Brně, by věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Po zrušení napadených usnesení se tak trestní věc obviněného M. L. vrací do stadia řízení před rozhodnutím soudu prvního stupně. Jeho povinností proto bude, aby se věcí ze všech hledisek, na něž v tomto rozhodnutí Nejvyšší soud upozornil, znovu pečlivě zabýval a učinil rozhodnutí, které bude možno považovat za správné a zákonné.

Toto rozhodnutí přijal dovolací soud v neveřejném zasedání, neboť je zřejmé, že vady nelze odstranit v zasedání veřejném (§ 265r odst. 1 písm. b/ tr. ř.).